

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 4008-06-14

1 26 יוני 2014

2

לפני: כב' השופט אייל אברהמי, סגן הנשיאה

3

נציגת ציבור (עובדים) גב' נחמה אנג'ל

4

נציג ציבור (מעבידים) מר סרחיו דקל

5

ארגון המרצים בבצלאל
ע"י ב"כ: עו"ד יעקב חסדאי

המבקש:

-

הנהלת האקדמיה לאמנות ולעיצוב בצלאל
ע"י ב"כ: עו"ד יאיר זלנפרוינד

המשיבה:

6

החלטה

7

8 1. המשיבה - בצלאל, מוסד אקדמי חשוב וותיק (להלן: "בצלאל"), נקלע לגרעון
9 והוא מבקש לערוך פיטורי צמצום כדי להתמודד עם הגרעון. בצלאל נקט
10 באמצעים שונים כדי להקטין את הגרעון. בצלאל מבקש לסגור את היחידה
11 האינטרדסיפלינרית הפועלת במוסד מספר שנים ובמסגרתה ניתנים קורסים
12 לסטודנטים במחלקות השונות של בצלאל. סגירת היחידה האינטרדסיפלינרית
13 תביא לפגיעה בקבוצה נכבדה של מרצים. הצדדים נחלקו בכמה מרצים מדובר
14 (האם מדובר ב 20-30 מרצים או ב 40-50 מרצים). לטענת בצלאל מדובר בכל
15 אופן בכשישה תקנים שמתחלקים בין מספר גדול יותר של מרצים.

16 2. ארגון המרצים בבצלאל (להלן: "הארגון"), הכולל את חברי הסגל האקדמי
17 ובין היתר המורים מן החוץ, עתר לצו מניעה זמני בהליך קיבוצי נגד פיטורי
18 המרצים וסגירת היחידה האינטרדסיפלינרית.

19 3. ביום 10.6.14 קיימנו דיון בבקשה. במהלך הדיון נוכחנו כי הצדדים מעוניינים
20 לנהל דיאלוג פורה ומשמעותי ביניהם, על אף שלא עשו כן קודם לכן. לנוכח
21 זאת ניתן להם זמן לצורך השלמת הדיון ביניהם ונקבעו לוחות זמנים לפגישות
22 ולדיווח. לאחר הדיון התקיימו ישיבות בין הצדדים וכן שתי ישיבות סנאט
23 שפרוטוקול מפורט שלהן הוגש לנו. נציין כי פרוטוקול זה משקף אף הוא
24

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 14-06-4008

- 1 דיאלוג פורה בין הסנאט לנשיאה, אף אם לא הגיעו בסופו של דבר להסכמות
2 שמניחות את דעת כולם.
- 3
- 4 .4 לטענת הארגון ההחלטה לסגור את היחידה האינטרדסיפלינרית ולפטר את
5 המרצים לא קיבלה כנדרש על פי התקנון אישור של הסנאט, לנוכח זאת
6 ההחלטה בטלה. עוד טען הארגון כי פיטורי הצמצום הינם בניגוד להסכם
7 הקיבוצי עליו חתמו במהלך שנת 2013 ובמסגרתו ויתרו חברי הסגל על הטבות
8 שכר נכבדות. עוד טען הארגון כי פיטורי הצמצום נעשו שלא כדין הואיל ולא
9 נעשו בהתאם להלכות שנקבעו בענין פיטורי צמצום ובפרט בשל כך שלא היה
10 תיאום בין בצלאל לבין הארגון וכן בשל כך שלא היה שימוע לכל אחד
11 מהמרצים שקיבל את הודעת הפיטורים ובכל אופן הפיטורים נעשו לאחר
12 המועד שעד אליו ניתן לפטר עובדים על פי ההסכם הקיבוצי משנת 2004 החל
13 בבצלאל.
- 14
- 15 .5 לטענת בצלאל אכן נעשה ניסיון לטפל בגרעון על ידי סגירת היחידה
16 האינטרדסיפלינרית. היחידה האינטרדסיפלינרית אינה מתנהלת במתכון נכון
17 וראוי לסגור יחידה זו משיקולים אקדמיים. התפיסה האינטרדסיפלינרית
18 נכונה מבחינה אקדמית אך ראוי שהקורסים שניתנו ייעשו בתוך המחלקות
19 האקדמיות ולא במסגרת יחידה נפרדת כפי שנעשה. הואיל ומבחינה אקדמית
20 אין מקום להותיר את הדברים כפי שהיו והואיל וסגירת היחידה
21 האינטרדסיפלינרית תחסוך שישה תקנים, מה שעשוי לחסוך סכום של
22 600,000 ₪ עד 100,000 ₪, נכון לסגור את היחידה לאלתר. בכל אופן, אף אם
23 מלכתחילה לא נעשה המהלך של פיטורי צמצום בדרך שנקבעה בדין, בסופו
24 של יום התנהל דיון פורה עם ארגון העובדים ובסנאט וכעת יש לפעול בדרך
25 שהתוותה הנהלת בצלאל ובראשה הנשיאה פרופ' אילוז – סגירת המחלקה
26 האינטרדסיפלינרית.
- 27 סמכות הניהול של בצלאל נתונה לוועד המנהל שאחראי על פעילות בצלאל. זה
28 קבע שאין לפעול בגרעון ומדובר בהחלטה ניהולית אדמיניסטרטיבית. ענין זה
29 אינו בסמכות הסנאט אף שהובא לדיון בפניו בהמלצת בית הדין. אין מדובר
30 בסגירת מחלקה שצריכה אישור הסנאט. הסנאט עצמו הביע דעתו כבר בחודש
31 פברואר על כי היחידה האינטרדסיפלינרית במתכון הקיים מתנהלת בצורה לא

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 14-06-4008

- 1 נכונה. את הקורסים האינטרדסיפלינריים יש לתת בתוך המחלקות הקיימות
2 וזאת משיקולים אקדמיים. הסנאט אינו עוסק בשאלות של פיטורים ותקציב.
3 כ- 80% מהתקציב של בצלאל מיועד לשכר וכשיש צורך לקצץ נגזר מעניין זה
4 קיצוץ במספר המרצים. חלק מהמרצים עליהם מדובר מצאו פתרונם בתוך
5 המחלקות הקיימות. חלקם עובד תקופה קצרה ורובם המוחלט עובד בהיקפי
6 משרה מצומצמים כשעיקר פרנסתם הינה מחוץ לבצלאל. באשר למרצים הרי
7 שנערך שימוע לכל אחד מהם ואף ניתנה לכל אחד מהם אפשרות להגיש ערעור.
8 בכל אופן לא הוסכם בהסכם הקיבוצי האחרון עליו חתמו חברי הסגל כי לא
9 יהיו פיטורים. אכן אילו נמצא מקור תקציבי כדי לכסות את הגירעון לא היתה
10 מתקבלת החלטה לסגור את היחידה האינטרדסיפלינרית לאלטר. הואיל ולא
11 נמצא פתרון כזה והואיל והוועד המנהל שנתן להנהלת בצלאל הוראות ברורות
12 להימנע מגירעון - אין מנוס מפיטורי צמצום בהיקף שיושג אם תיסגר היחידה
13 האינטרדסיפלינרית. אכן נכון כי ההסכם הקיבוצי מחייב להודיע למורים בעלי
14 וותק שמעל 8 שעות הוראה עד ליום 31 לחודש מאי. בנסיבות אלה ככל שתינתן
15 החלטה לבטל את פיטורי הצמצום אזי לא ניתן יהיה לפטר מי שלא קיבל
16 הודעה עד המועד האמור וממילא יהיה צורך לפטר אחרים כדי להשיג את
17 הקטנת הגירעון. פתרון כזה יביא לכך שמורים שבצלאל תיאלץ לפטר מורים
18 טובים יותר ומתאימים יותר חלף סגירת המחלקה האינטרדסיפלינרית.
19
20 6. התקיימו בפנינו שני דיונים כאשר בדיון הראשון למעשה כווננו הצדדים למשא
21 ומתן. בדיון השני עמדו ב"כ הארגון על קבלת החלטה ביחס לביטול פיטורי
22 הצמצום שנעשו. הואיל ומדובר בסכסוך קיבוצי ויתרו הצדדים על חקירות
23 והתמקדו בטיעונים. נציין כי פרוטוקולי ישיבת הסנאט הוגשו לנו ומהם ניתן
24 ללמוד רבות לענייננו כולל על הדיאלוג הפורה שהתנהל בין הצדדים.
25
26 **החלטה**
- 27 7. נקדים ונאמר כי החלטנו לקבל את הבקשה ולקבוע כי בהחלטה על פיטורי
28 המרצים במחלקה האינטרדסיפלינרית נפלו פגמים המצדיקים את ביטולה.
29
30 8. לפיטורי צמצום יש מתכון בעל מספר שלבים הכרחיים, שנקבע בפסיקה (ראו
31 המאמר אייל אברהמי "פיטורים קולקטיביים" ספר אליקה ברק 655, 668).
32 מתכון זה מופיע בין היתר בפסק הדין בענין ע"ע (ארצי) 1465/03 משה – איגוד

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 4008-06-14

1 ערים וכבאות והצלת טבריה פד"ע לט 646 שם נקבע כי פיטורי צמצום יתנהלו
2 בשני מישורים במישור הקולקטיבי ובמישור האינדיבידואלי. בפסק הדין ע"ע
3 (ארצי) 701/05 ספן - בן ציון (ניתן ביום 5.11.06) תיאר הנשיא אדלר (כתוארו
4 אז) את עיקרי המודל כדלקמן:

5 "המעסיק קובע את הצורך בפיטורי צמצום ואת היקפם על
6 פי הצרכים הכלכליים של מפעלו.
7 המעסיק מיידע את ארגון העובדים היציג בדבר הצורך לבצע
8 פיטורי צמצום ומנהל עמו הליך של היוועצות.
9 המעסיק מוסר לארגון היציג רשימת מועמדים לפיטורים
10 שגובשה על ידיו.
11 הארגון היציג רשאי להגיש למעסיק רשימה נגדית.
12 ככל שלא נמסרה למעסיק רשימה חלופית, הפיטורים
13 מתבצעים על פי רשימה שגיבש המעסיק.
14 ככל שקיימים חילוקי דעות בענין זהות המועמדים
15 לפיטורים, רשאי כל צד לדרוש הליך של יישוב חילוקי דעות,
16 לרבות בוררות.
17 מעת גיבושה של רשימת מפורטים "סופית" נדרש המעסיק
18 להודיע לכל עובד המופיע ברשימה על הכוונה לפטרו
19 ולהעניק לו הזדמנות להשמיע את טענותיו נגד הפיטורים".

20
21 מודל זה הינו הנורמה המחייבת החל במקומות עבודה בהם יש יחסים
22 קיבוציים כמו בבצלאל. חשיבות רבה נודעת להליכה בהתאם לאבני הדרך של
23 התהליך. השלבים נבנו נדבך על גבי נדבך, ולעיתים דילוג על מי מהשלבים
24 מוביל לתוצאה שקשה לתקנה בדיעבד.

25 במקרה דנן אצה לבצלאל הדרך וכדי לענות על הגירעון התקציבי הוחלט בהרף
26 עין, לסגור את היחידה האינטרדסיפלינרית. לא נעשה התהליך הנדרש אל מול
27 ארגון העובדים ולא פעלו כדין במישור הקולקטיבי כמו גם במישור
28 האינדיבידואלי.

29 אכן נכון כי בעת משבר כלכלי יש לפעול במהירות. יחד עם זאת לא ניתן לדלג
30 על פני השלבים הנדרשים. העובדים כמו גם ארגון העובדים הינם שותפים
31 לגיטימיים שראוי להיוועץ בהם ולשתפם במהלך משמעותי מעין זה.

32 במקרה דנן לא נעשתה התייעצות עם הארגון בטרם קבלת ההחלטה ואף
33 לאחריה לא הוצג לארגון כל המידע שצריך כדי לקבל את ההחלטה. לא ברור
34 בכמה משרות מדובר כאשר כל צד נוקב במספר שונה של מרצים שיפוטרו. יתר
35 על כן לא הוצגו כל הנתונים הנדרשים כדי לשכנע את הארגון בנחיצות
36 הפיטורים ובהיקף הנדרש. כמו כן לא הוצגה רשימה מלאה ומדויקת של מספר

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 14-06-4008

1 מפורטרים וכך גם לא התבחינים לפיטורים. לא ניתנה לארגון אפשרות להגיש
2 רשימה נגדית מטעמו. אף הדיאלוג שקוים לאחר מעשה, לא הביא לריפוי הפגם
3 שנפל בכך שלא קוים במועד. זאת מכיוון שההתייעצות, שנעשתה לאחר
4 שמעשה הפיטורים כבר היה נתון, התנהלה מתוך כוונה ברורה של בצלאל
5 להכשיר בדיעבד את ההחלטה שכבר התקבלה ולשכנע את הארגון בנחיצות
6 המעשה שכבר נעשה ולא מתוך פתיחות אמיתית לפני שנקבעו עובדות בשטח.
7 די בכך כדי לעצור את המהלך ולהביא לבחינה מחדש של הדברים.
8 אף במישור האינדיבידואלי לא נעשו הדברים באופן הנכון. הארגון לא ידע על
9 זהות העובדים שפיטוריהם צפויים ועל מועדי השימועים שנערכו לעובדים
10 בטרם נערכו. גם אם אכן ניתנה לכל מרצה קודם להודעה על פיטוריו זכות
11 טיעון (שימוע) והודע לו על האפשרות להגיש ערעור על ההחלטה, הרי שבשימוע
12 עצמו נפל פגם בכך שלא התאפשר לארגון העובדים להיות חלק ממנו, בשים לב
13 להיבט הכולל של הפיטורים כחלק ממהלך של סגירת היחידה.
14
15 טענה נכבדה נוספת של ב"כ הארגון הינה כי מדובר בסגירת יחידה. מנגד טוען .9
16 בצלאל כי מדובר בסגירת מקבץ של קורסים, שאינו מחייב המלצת הסנאט.
17 סעיף 16 לתקנון בצלאל (להלן: "התקנון"), שצורף כנספח ג לבקשה, מפרט את
18 סמכויות הסנאט, שהינו הרשות האקדמית העליונה של האקדמיה. סעיף 16 ג
19 לתקנון קובע כי בין סמכויות אלו נמנית הסמכות לקבל החלטה בעניין זה:
20 **"המלצה לוועד המנהל להביא לאישור חבר הנאמנים הצעות**
21 **להקמה, מיזוג, ביטול, או שינוי אחר של מחלקות, חוגים,**
22 **מסלולים, אפיקי לימוד חדשים או אחרים או נוספים, יחידות**
23 **מחקר או מסגרות אחרות, או קביעת תחומי לימוד למחלקות,**
24 **למוסדות, לשלוחות וליתר היחידות האקדמיות."**
25
26 נציין כי לנוכח ההגדרה הרחבה של היחידה הרלוונטית (לרבות אפיקי לימוד),
27 ודאי כי היחידה דן נכללת בסעיף, גם לולא היינו מקבלים עמדת הארגון
28 והסנאט, לפיה מדובר ביחידה.
29 סגירת יחידה צריכה אפוא להיעשות רק לאחר המלצה של הסנאט לוועד
30 המנהל. מאחר שמדובר בהחלטה של הסנאט שיש לה השלכות כספיות, היא
31 תיחשב כהמלצה לוועד המנהל או לחבר הנאמנים, לפי העניין.
32 המלצה כזו לא ניתנה. בצלאל כגוף אקדמי להשכלה גבוהה הנתמך על פי חוק
33 יסודות התקציב התשמ"ה-1985, הוא רשות מנהלית, המחויבת ככל רשות

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 14-06-4008

1 מנהלית לפעול בהתאם לעקרון החוקיות. במקרה דנן, לפי תקנון הארגון,
2 הגורם המוסמך לקבל החלטה זו צריך המלצה של הסנאט. בהעדר המלצה כזו
3 – ויתר על כן – קיימת התנגדות – לא ניתן לקבל החלטה על סגירת יחידה.
4 נציין כי לא נאמר לנו כי ניתנה החלטה מתאימה של הוועד המנהל או חבר
5 הנאמנים על סגירת היחידה בניגוד להמלצת הסנאט. החלטה זו היא בטלה
6 אפוא, ככל החלטה של רשות מנהלית או מעין מנהלית.
7
8 מעיון בפרוטוקול ישיבות הסנאט עולה כי היחידה האינטרדסיפלינרית .10
9 מוגדרת כיחידה. סגירה של יחידה מעין זו יש לה היבטים אקדמאיים וכך גם
10 היבטים אדמיניסטרטיביים ניהוליים. במקרה דנן, אף אם הביע הסנאט
11 עמדתו בחודש פברואר ולפיה התנהלות היחידה במתכון הקיים צריכה שינוי,
12 אין בכך משום החלטה לסגור יחידה זו. נהפוך הוא. בישיבת הסנאט מיום
13 17.6.14 התקבלה החלטה כאמור בסעיף 15 לפיה אומצה ההצעה השלישית
14 (שפורטה על ידי המנכ"ל מר דור לין בעמ' 14 באותו פרוטוקול) האומרת
15 להשאיר את המצב "כמו שהוא לשנה נוספת וקיצוץ במקומות אחרים או
16 זיהוי מקורות אחרים ובשנה הזאת הסנאט או פורום אחר ועדת היגוי, תקבע
17 מהם הקורסים שצריכים להיות במסגרת הזאת" (כך במקור, א.א.). מדובר
18 אפוא בתפיסה אקדמאית באשר לאינטרדסיפלינריות. ברור שלכך השלכות
19 תקציביות. בכל אופן המוסד האקדמי העליון של בצלאל סבר והחליט שיש
20 מקום להותיר את היחידה האינטרדסיפלינרית על כן עד לאחר שתערך בדיקה
21 מקיפה ומספקת. בנסיבות אלה נדמה שראוי לעכב מהלך של סגירת היחידה
22 עד לאחר השלמת הבדיקה. בצלאל והנהלתו מחויבים לפעול על פי תקנוני
23 בצלאל. אלה קובעים כיצד נסגרת יחידה אקדמית. הטענות לפיהם אין מדובר
24 בסגירה וכך גם הטענה לפיה אין מדובר ביחידה אקדמית (אלא במקבץ
25 קורסים) כמו גם הטענה לפיה פתיחת היחידה האינטרדסיפלינרית לא לוותה
26 בהחלטה של הסנאט, אין די בהן כדי להביאנו למסקנה שאין צורך בהחלטת
27 הסנאט. אכן נכון כי הסנאט מורכב ממרצים שחלקם מלמדים ביחידה
28 האינטרדסיפלינרית וממילא יכול שיהיו בעלי דעה קדומה. יחד עם זאת זהו
29 ההרכב שנקבע לצורך קבלת החלטות בבצלאל. ישיבתם של חברי הסגל בסנאט
30 יוצרת את האיזונים בין הגופים השונים העוסקים בקבלת החלטות. לא ניתן
31 להחליף את הסמכויות הקבועות לסנאט בהחלטה של ראשי המחלקות. ראשי

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ס"ק 4008-06-14

- 1 המחלוקת הינם חלק מהנהלת הארגון ואף שמדובר בחברי סגל נכבדים
2 וחשובים הם אינם תחליף לסנאט שלו סמכויות שנקבעו בתקנון. לסיכום
3 נקודה זו נאמר כי סגירת היחידה האינטרדסיפלינרית צריכה להיעשות על פי
4 תקנון בצלאל. הנשיאה פרופ' אילוז נכבדה מאוד בעינינו. יחד עם זאת היא
5 אינה מחליפה את הסנאט שלו נתונה הסמכות להחליט בעניין סגירת יחידות
6 אקדמיות. החלטת הסנאט במקרה דנן היתה להקפיא את סגירת היחידה עד
7 לאחר השלמת הבדיקה. בדיקה כאמור ראוי שתעשה על יסוד נתונים מספיקים
8 ומפורטים כמה שלא קרה עד כה.
9
10 11. לנוכח כל האמור ניתן בזה צו מניעה כמבוקש על ידי הארגון האוסר על
11 המשיבה לפטר את המרצים המלמדים ביחידה האינטרדסיפלינרית - "תוכנית
12 דו מחלקתית רב מחלקתית ויסודות".
13 כן נקבע בזה כי פיטורי הצמצום שנעשו ביחס למרצים במחלקה
14 האינטרדסיפלינרית לא היו כדין ולכן הם בטלים.
15
16 ניתנה היום, כ"ח סיוון תשע"ד, (26 יוני 2014), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.
17

מר סרחיו דקל,
נציג ציבור (מעבידים)

אייל אברהמי, שופט
סגן הנשיאה

גב' נחמה אנג'ל,
נציגת ציבור (עובדים)